

ПРОГАЛИНИ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО КОНТРОЛЬНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА УКРАЇНИ

У системі контролюючих суб'єктів спеціальної компетенції Державного казначейства України (далі – Казначейство) забезпечує не тільки казначейське обслуговування державних та місцевих бюджетів, ведення бухгалтерського обліку і складення звітності про виконання державного та місцевих бюджетів, а й контроль за дотриманням учасниками бюджетного процесу бюджетного законодавства.

Одним із повноважень Казначейства з контролю за дотриманням бюджетного законодавства, відповідно до ст. 56 Бюджетного Кодексу України (далі – БК) є здійснення бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат Державного бюджету України та місцевих бюджетів [1].

Основне завдання бухгалтерського обліку – забезпечення своєчасного і повного надходження доходів у бюджет, своєчасне фінансування заходів, передбачених видатковою частиною бюджету, забезпечення чіткої організації використання бюджетних коштів, державної дисципліни у всіх органах управління, які виконують бюджет. Бухгалтерський облік відображає виконання бюджету через облік доходів, видатків, фінансування заходів, передбачених бюджетом, виконання кошторисів бюджетних установ. Тобто через бухгалтерський облік Казначейство має змогу виявити порушення бюджетного законодавства. Однак роль Казначейства у виконанні бюджету може бути як пасивною (коли Казначейство тільки виділяє ресурси бюджетним установам для виконання їх програм), так і активною (коли Казначейство має право встановлювати обмеження на зобов'язання або оплату державних видатків).

Отже, в бюджетному процесі діяльність Казначейства має важливе аналітичне, економічне і правове значення для здійснення бюджетного процесу в державі, але в повному обсязі в сучасному законодавстві ця діяльність не відрегульовано. Відсутній закон про Казначейство, на розробці, якого наполягають депутати [2], існують суперечності щодо контрольних функцій Казначейства в нормах чинного БК, відбувається модернізація системи казначейського контролю і його інституційні зміни [3]. Все це зумовлює більш докладний аналіз завдань, функцій та повноважень Казначейства у бюджетному процесі в сучасних реаліях.

БК регламентує діяльність Казначейства на всіх стадіях бюджетного процесу (ст. 56-60, 80 БК). Попередній, поточний бюджетний контроль з боку Казначейства, а також організація звітності про виконання бюджетів здійснюється з певною метою: по перше, забезпечення казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів на основі ведення єдиного казначейського рахунку; по друге, управління наявними фінансовими

ресурсами, що ним обліковуються; по третє, визначення механізму казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів, установлення єдиних правил бухгалтерського обліку і звітності про виконання державного та місцевих бюджетів, кошторисів розпорядників бюджетних коштів, визначення порядку і строків подання звітів про виконання кошторисів державних цільових фондів [4].

Відповідно до Наказу Казначейства “Порядок відкриття рахунків у національній валюті в органах Державного казначейства України” визначаються види і порядок відкриття (закриття) рахунків в органах Казначейства розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, іншими клієнтами і підприємствами, установами, організаціями, а також органами, які здійснюють контроль за справами (стягненням) платежів до бюджетів та органами місцевого самоврядування [5].

Концентрація всіх бюджетних ресурсів на казначейських рахунках забезпечує:

- можливість швидкої мобілізації коштів, які протягом дня надходять на відкриті в органах Казначейства рахунки, та використання їх для проведення бюджетних видатків і здійснення інших операцій;
- надання інформації органам законодавчої та виконавчої влади за здійсненими на єдиному казначейському рахунку операціями;
- оптимальну можливість для прийняття представниками законодавчої та виконавчої влади оперативних рішень щодо забезпечення ефективного використання коштів бюджетів;
- контроль бюджетних надходжень та їх цільового використання.

Проте ст. 48 БК “Казначейське обслуговування Державного бюджету України” не визначає повноваження щодо обслуговування органами Казначейства учасників бюджетного процесу на основі єдиного казначейського рахунку, до того ж у ст. 78 БК “Виконання місцевих бюджетів” (частина 2) надається посилання на ст. 48 БК щодо функцій, які виконують територіальні органи Державного казначейства України. Тому корисно усунути прогалини у бюджетному законодавстві шляхом доповнення ст. 48 БК пунктом наступного змісту: 5) введення казначейських рахунків учасників бюджетного процесу та суб’єктів господарювання, які отримують бюджетні кошти.

Література

1. Бюджетний кодекс України [Текст] : від 21.06.2001 № 2542-III // Офіційний вісник України. – 2001. – № 29. – Ст. 1291.
1. Про громадський контроль за використанням коштів Державного та місцевих бюджетів [Електронний ресурс] : Проект Закону України від 01.09.2003, реєстр. № 4079 / автор народний депутат України С.Б. Гавриш. – Режим доступу : <http://gcka2.rada.gov.ua.1pls/zweb.n/webprac4>.
2. Про схвалення Концепції реформування місцевих бюджетів [Текст] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.05.2007 № 308-р // Офіційний вісник України. – 2007. – № 38. – Ст. 1526.

3. Петренко, П. Що гальмує систему урядового контролю економіки України? [Текст] / П. Петренко // Персонал. – 2007. – № 11. – С. 15–20.
4. Полин, И. И. Проблемы правового регулирования бюджетного процесса в Российской Федерации [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / Полин Иван Иванович. – М., 2001. – 360 с.

Беляева, Л.А. Прогалини бюджетного законодавства щодо контрольних повноважень державного казначейства України [Текст] / Л.А. Беляева // Актуальні проблеми правового регулювання фінансово-кредитних відносин в умовах кризи: практика правозастосування і шляхи її вдосконалення: зб. тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (4-5 червня 2010 р., м. Суми). - Суми: УАБС НБУ, 2010. - С. 160-162.